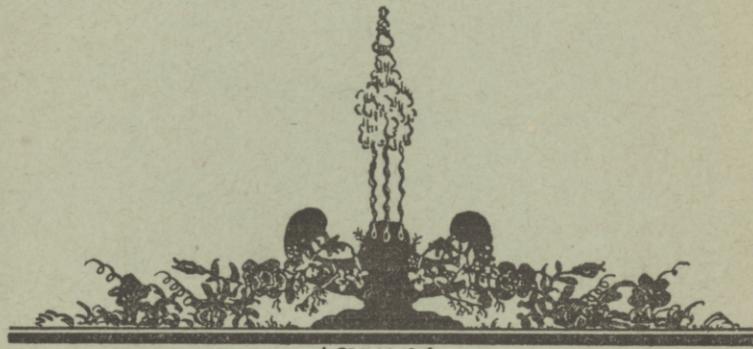

A
L 84

ASPAZIJAS NO ATZĪŠANAS KOKA

A. PRANDS 1919

ZOCIALAS PADOMJU LAT-
VIJAS IZGLĪTIBAS KOMISA-
RIATA APGĀDEENS

RIGĀ
1919

L A
87

VĀKU UN EX LIBRIS ZĪMEJIS
ALBERTS PRANDE.

A
84

ASPAZIJAS ĀJĀNOŠANAS ZAUVĒ AKTOLĀD NO ATZĪŠANAS KOKA

RIGĀ
1919

BIBLIOTEKA
LATVIJAS NACIONĀLA

LATVIJAS NACIONĀLĀ
BIBLIOTĒKA

585.638
0309045038

I. Paradises sarinsch.

Altmaa ir weeniga paradise, is kuras
muhs neweens deewos newar isdsicht.

Schans Pauls.

Wisskaistafo, fo war eedomatees, dehwe par paradisi.

Bet es wehl neka newareju eedomatees.

Gewingrojusees fantasija salasa kopâ wisspilgtafos eespai-
dus un darina is krabidim, skanam, gaismas un ehnas dailuma-
ainu un nostahda to ka wehlejumu mehrki.

Man nebij ne wehlejumu, ne eespaidu, ne nojautas par
gaismu un ehnam, par dailu an nedailu.

Nebija ari wehl paschas fantasijas, ta duheja dsihwes rihta
meegu, un tikai plaksteeni ween paraustijas us drihsu
atmoschanos.

No manis paschas bij tikai tik dauds, ka weens mass zil-
weka gabalinsch:

Ez biju taisni gadu weza.

Ne leelsaka par mani bij mana wareshana un sinashana.

Runat es jau esot runajuse, tikai kahjas ween wehl ne-
klasijuschas. Tas gahjuschas tupu un rahpu, zelshus un
welshus, ka pagirneezei no lellu krodsina.

Mans pasaules plashumis bij tas tschetras seenas, starp
furdm es mitu eeslehgt, ka koldolinsch reefsta tschaumala.

Man nebij ne jausmas, ka tur ahxpuse ir zita pasaule;
wehjisch un haule un brihwos gais.

Lai gan jau tik leela biju, tomehr mani ne reiji nebij is-
nesusch; ahra, bihdamees, ka weenig i meitina neapsaldetos un
nenomirtu.

Zaur logu es gan biju redsejuje, ka koki ta sawadi libgojas,
bet kalpones ari libgojis, kad tas wehrpa waj wilnu pluzinaja.
Tas tad kofeem nahza meedstisch.

Wini gan bij leeli snauduli, jo tee libgojis weenmehr.

Par kokeem gan man bij stahstits, kas tee tahdi par tehem, tadeht, ka tee bij redsami, het par wehju, kas kokus schuhpo, es nesinaju neka.

Te nu kahda deenâ gadijas, ka mahte bij isbraukus, kura mani nekad neislaida is azim un wezmahte ari, kura mani neislaida is rokam.

Laikam tis buhs bijuschas hisbraukuschas bañnizâ, warbuht pee deewgalda, ka jau reis pa gadu mehdja darit, zitadi es nemas newaru eedomatees, ka mani buhtu tâ atstahjuschi.

Es nu biju nodota kalponu usraudsibâ, kuram bij pee-kodinats un peedraudets, itki sem septineem sihmogeem, no manis ne azu nolaist, ne noßt alkustetees.

Bij taishni svehtku deena, salâ zeturtdeena. Wiseem bij svehtku drehbes, svehtku sajuhta.

Ahrâ agra, skasta paivašara.

Zitas meitas skraidiya ahrypujê pa salo maurimu un rotalajas, ka lai nu mana aukle weena pate buhtu sehdejuse istabâ, ki preeeta pee behrna.

Bet behrnu weenu atstahit ta ari nedrihksjeja. Padoms bij aschi pee rokas: mani apgehrbt un lihdsi nest laukâ. Gan jau scho nedarbu kautki apflehpis.

Tas nu bij mans pirmsais peedsihwovums, kuram neweens zits manâ wehlakâ dsihwê nelihdsinajas.

To, ko es jutu, war tikai sajust, kad no weena dsihwes elementa teek pahrstahdits gluschi zitâ, kursch nelihdsinajas eepreekschejam.

Es pehkschri dabuju juteklus, kahdi mani wehl nebijja bijuschi. Es redseju, dsirdeju un nojautu zitadi, ki lihds schim.

Itin skaidri es wehl tagad redsu, ka mahju preekschgalâ bij nolikta kahda wezmodiga, tulkscha gulsta ar skadrineem gar weenu malu un ar otru malu peesleeta pee seenas.

Dani gulstâ mani eelika, lai es neikristu, kamehr mana aukletaja aishgahja ar zitam meitenem skraidit pa maurinu.

Wispirmais eespaids man bij wehjsch: „Kas ta par leelu, siipru dwashu, kas man puhta wirsu? Kur bij pats puhtejs, ka es winu nemas neredseju?“

Bet tahlaik es ari netaujaju ne few, ne zitam un ūahku tikai preezatees un gawilet, ka puhtejs tâ puhta, ka man wijsi matini juksa ap galwu.

Man jaſaka, ka es wiſpahr nepeedereju pee teem behr-neem, furi mehds dauds jautat par ſatru leetu.

Mani ari neapmeerinaja, tad es dabuju iſſkaidrojumu, jo man tad bij, itki eespaids maſinatos un iſgaiftu. Tas iſ-nahza zitads, nekā es to biju eedontajufes, un beeschi man tad uſmahzās tahds neapſinams ſchelums.

Ja es buhtu Adama un ēwas paradiſē bijuſe, tad es droſchi ween pirms buhtu kehrufeſes pee dſihvibas ſoſa un ehduse nemirſtibas auglus.

Aſihſchana wareja peedewam̄ nahkt wehlaſ.

Tobrihd hmanā paradiſitē mahjas preekſchgalā, wezajā gultā, neweenam ne-eenahza prahtā man kautko iſſkaidrot.

Ko tad man ari buhtu warejuſchi ſazit, kas manu juhtu pilnumtu buhtu warejīs pawairot!

Teeja, ka palika daſchs, kas dauds ſvarigakſ, ne-ewehrots.

Par ſauli es neko nebrīhnijos, jo wehſch, kas man patika dauds labak, bij aſneymis wiſas manas juhtas.

Skatijos gan ari uſ augſchu, kas ta tur par ſpoſchu ſelta ripu, bet ažtinas apſchilba, ka rinkiſchi ween metiſ preekſchā un es wairs turp neluhkojos.

Tad es ſawu ewehribu ſahku peegreeſt wezajai gultai. Gultai gali bij iſgreesti ar ſawadeem wezmodes ſihmejumeem.

Tur bij tahdi ſwefchadi putni ar gareem kalleem un gareem ſpahrneem.

Es wiſku ar pirkſtinu paſak pa ſlaidajeem lokumeem, itki es pate teem putneem lihdsi laiſtos.

Nemas es ari nebrīhnejos, ka tahduſ ehrma putnus ne-kad nebiju redſejuſe.

Sihmejums bij trejās krahſās, kurām es tiſ wehlaſ at-radu noſaukumti: indigo ſilums, terakotas ſarkanums un tahds eepeleks, nodilis baltums.

Kad es tagad, pehz ilgeem gadeem, redſeju gleſnotaja Tomasa paſiſtamo gleſnu ar lihdsigeem putneem, tad man tuhſlit bij jadomā pee wezmodygajeem putneem uſ gultas galeem.

Tagad es ari ſinu, ka tee, toreis redſetee, bij bijuſchi brihnuma putni.

Namehr es wehl ar farvu maſo pirkſtiku brauzu pa putnu
zeleem, ja utris rotałneezes, ar ſewi ween nodarbodamees, bij
aifmirſuſchaf, ka behrns ari atrodas laukā. Beidſot, mani
atmineſama, peefkrehja meitene. Wina bij nolaufufe no
ehrkſchku ogu kruhmina maſu farinu un eedewa man to rokā.

Sarinſch bij tilko aiplauzis ar maigām, dſeltenām la-
pinam. Tam nebij ne roſchu, ne wijolishu ſmarſchaf, bij
tikai dwesma no pirmā pawafaras ſaluma, het es to odu
un attal odu. Neſini, waj es pirmo reiſi dīlhvu ſalumtu
tureju rokā jeb waj pirmo reiſi tik mani jutelli bij
atvehruschee?

Tas laikam bij paradiſes farinſch, jo wehlaſ man ne-
weena puſe naiv til ſtaisti ſmarſchojuſe.

Pehj tam ari ſmarſcha ir palikuſe ta, kaſ dara wiſ-
ſtiprako eefpaidu uſ maneem jutelleem un modina mani weſelu
wirkni zitu juhtu.

Turedama ſalo farinu zeſchi ſafspeeduſe pirkſtos, es ee-
raudsiju, ka man pa roku lokas uſ leju ſihks, ſarkans ſtrau-
tinsch, kura awotinsch bij tumſcha aſinu pilie mana pirkſta
galā.

Paradiſes farinām bij klaht bijis ehrkſchkiſ.

II. Gugina.

No ta laika, kamehr es biju paradiſes dahrſinā bijuſe, bijā pagahjuſchi kahdi pahra gadu. Man naw neweenas atminas par to laiku.

Leekas, itkā tilitiſch aij manis buhtu tuhdał noiris un ka nebuhtu wairs nekahdas pahrejas no ſemes uj paradiſi.

Paradiſe jau ari drihkfst tikai weenreis buht.

Tagad es biju ſemes dahrſā. Tas bij tas pats muhſu dahrſs kā toreiſ, tikai mana ſajuhta bij zita. Bet ari ta bij ſkaifta.

Bij taisni leeldeenu ſetdeena. Mahte ar deeneſtneezem ncfli riſkojās, zepdamas rauſchus un pihragus preefſch ſwehſkeem.

Mani iſlaida dahrſā, lai es nebuhtu leelajeem pa kahjam.

Tikai Gugina, apſehduſes ſahlitē pee ogu kruhmina ar adilli rokā, mani uſraudsija.

Gugina — tā es ſawā behrna walodā biju eefaukuſe tehwa mahti, kuru mahte ſauza par Groſinu. Wina bij tahda ſanupuſe wezenite, inugurā tai bruhngans kaſchoziſch, kā reeſta tſchaumalina.

Wina mani eſot loti mihlejuſe un piſkuſe man ſkaiftas drehbites un zitas leetinas un mani pat waiač lutimajuſe, nekā mahte.

Pec kruhma fehdot nu Gugina man ſahlot paſluſi uſſauza, lai tik tuhlin neſkrejot projaſti, bet drihs wina neka neteiza, un es tik ſkrejhju kā ſkrejhju pa mihſto, ſalo ſahliti.

Iſtahlem es allach paſlatijos, kā Gugina fehd galwu druſzin noleekuſe; adamās adatas kruſtſki ſaleektas ſpoſchi ſpihō ſaulitē kā ſazelti ſpahru ſpahrnī.

Gugina allach mehdſa eefnauſtees, kād tai wajadſeja mani uſluhſot

Es noptuſhzu puſites un neſu winai tās dot.

Gugina ne rehmla, ne nenehmla; rokas tikai nekuſtejās.
Es puſliku puſes winai uſ rokam. Lai pate ſinas, kā
tās panem.

Puſes paſika Guginai uſ rokam; nebija wehja, kā ū
projant nestu; warbuht ari tās bij peemidsis.

Nu es atneſu ūaplūhktas ūahles.

Gugina lahwa tās ūift ūew klehpī un neteiza: „Met noſi,
tās ir tikai ūahles!”

Es biju preziga deweja, un, peegrahbuſe preechautinu
ar ūmiltim, behru wiſas Guginai klehpī.

Ari tās wina neatraidiſa, ūazidama: „Ver ūemē ūmiltis!
Notaisiſi preechautinu!”

Pehz ūmiltim ūahku ūtept ūlaht ūihkas olinas.

Wiſu, ko neſu, Gugina rehmla preti, wiſu lahwa ūraut
klehpī, ne rokas nepakuſtinadama.

Waj wina ſinaja, zīk wiſs ir brihnurūfkaifts un ka ta
nebij ne ūahle, ne ūmiltis, ne akmentinai, bet paviſam ūaukas
zits un zitadaks, nekā leeli ūilweiſi to reds?

Ari Gugina ūchoreis bij zitada. —

Un es tik neſu ka neſu, gan ūahles, gan puſes, gan
akmentinuſ, un ūatreeiſ ūanu mantu pameſdama, ūali ga-
wileju: „Gugin! Gugin! Gugin!”

Tikai apbaſwotā neko ne atbildeja, ne ari paſuſtejās. Kā
likas, bij dſili aismiguse.

Kad pehz ūahda ūaika mahte iſnahza dahrſā, wina Gu-
ginai uſſauza:

„No nu, Groſin, tā eſat appuſchkojuſchees!”

Ari mahtei Gugina neka neatbildeja.

Mahte pee Guginas noleekuſes ūkatijās:

„Kā ūas tas nu par dſili meegu! Ūuhk, ūahwuſchi azim
peelihſt ūilnām ar muſcham!”

Es ari ūkatijos: azu plakſteeni ūilgan-bahli un wiſu kā
melnas ūrelles muſcham ūaibin ūaib!

Mahte winai ūeeduhrās ūlaht un ūabijuſes eelkeedjās un
uſlehža ūahjās.

Wina ūahka ūaudat un ūauza meitas.

Es ūahweju un neſinaju, kā ūoteek, un ūahku ari ūaudat.

Meitas iſnahza un ūahka waimanat, tad ūindas wiſas
ſakehrās Guginai ūlaht un to eeneſa iſtabā. Manas puſes

un akmentini nobira semē. Es paliku weena un neweens neliks gar mani sinis.

Kad es pehz kahda laizina eegahju eekshā, Gugina gu-leja istabas widū, nolikta uš gareem soleem un apflahta ar, baltu palagu.

Blakam bij ſwezes eedegtas un malte ar meitam bij no-ſehduschiſ ūn dſeedaja no dſeeſmu grahmataſ, tāpat kā pah-taros.

Kad tās bij apkluſuſchās, es nobailojuſes peefſrehju gu-letajai klah un rauſtiju aij palaga.

Mani apſauza un teiza, lai ſtahwot meerigi, wezmahte eſot nomiruſe.

Kaſ tas bij — nomiruſe?

Es nemahzeju jautat un neweens man ari nebuhtu to-iſſlaidrojis. Ko wiſi iſſkatijās tahdi ſawadi? Kā bahrgi, kā nobehdajuſchees?

Ko tee tā ſtaigaja un riſkojās?

Kadehł neweens neliks gar mani ſinot un raidija mani tiſ ſee malas un lika ſtahvet liſu?

Man metas tiſ bail, kā es pat raudat nedrihſteju. Es eelihdu kaſtinā un neatminu, ko domaju.

Deeſgan agri naſive mani bij ar ſewi eepaſihſtinajuſe, kad es winas noſlehpumu nemaj wehl neſapratu.

Taumibaſ weeglumis neſtahw nekahdā ſamehrā ar ſcho-druihmo ſmagumu.

Reiſprachana, ſchauſmas, atminas aſhi pahegahjā.

Dwehſelite garam ſkrejot, kā weegls taurinch bij uſ-laiduſes uſ tumſcho noſlehpumu, kā uſ plehſiga tihgera mu-guru, noturedmia ſwehra raičumus par pułem.

Kad taurenits atrada, kā ſchim pułem nebij nekahdaſ medus raſas, tas tiſpat weegli aifſaidas projam.

III. Pirmās sahpes.

Sauu pirmo saudejumu, preezigo kopdsīhvi ar kalpu behr-neem, kura man pēhīchni bij tikuſe atrienta, es wehl usreis tik spilgti nejutu. Bes tam, manai dwehſelei bij dauds elatizitates: kā mīhīstu behrīu ūrimi ūdonī, to wareja gluschi ūlozit, ta to mehr wehl ūloja.

Ahrā mani nelaida, kaut gan jau wiſur ūpas metās ūlas Pehz tik gruhtas ūlītības es tatschu ari wareju apsalbetees. Un tad, manai ūlaistā ūleitina, manas mīhīstās ūrpites, un ahra ūlee ūubli, ūlee ūehji un netihree ūlpa behrni... kā tas lai ūaderetu kopā!

Bes ta, kā jau teizu, ūaimneekmeitenes pahrakumia ūjuhta, zīk ūmeekliga ta ari nebuhtu, zīk neeziga ūhi ūtarpiņ ūaimneekem un ūlpeem pret kaut kuru priwilegetāku muijschas ūhpachneeku neislaufitos — ūhi ūupatu aristokratišma ūjuhta mani netikween ūka eepoteta, ta jau bija mani eedjīmuſe.

Es jutos kā karaleene bes walsts, jeb kā waldneeze, kuras ūeme ir aīs ūptineem ūlneem, aīs ūptineem muhīcha ūescheem un kuru ta nekād ne redsēs, ne dabūs.

Wismās ūlpi mani ūeenmehr godinaja par mahju man-teneezi, un ari tas man ūeno ūlneja garam gar ausim.

Bet mani draugi, praftee draifuli, ūlpu behrni, ak, mani mīhīlee draugi

Man dewa ūeetā ūlles un ūka ūotalatees uſ ūmīhīstas ūrihdīsegas.

Uelles man drihs ūeen ūpnīka. Tām bij tik ūlas azis un ūahrti waigi, bet tās nekuſtejās. Pat uſ ūahjam tās ne-wareja nostahvet — ūai ūelns ūauj ūahdas ūlles!

Es nehmu un ūeenai no tam ūihīchu no ūitu galwu, bet ta man ari to ūaunā nekehyma.

Drihs ūeen es atradu ūautko ūsīhvi, kām dwehſele ūreja ūeekertees.

Kahdu rihtu pahr istabu rahvpas eestuhreem pahri kahds melns kukainis ar pulka kahjam wisaplahrt. Winsch rahvpas tik aschi, ka es wina kahjas newareju saakaitit.

Bet lai rahpjas mihi radibina! Kaut tik winam newena wehsmina neuspuhstu wirsu, neweens putellitis neaiskrustotu zeku.

Winem tatschu bij tik brihnumstaistas kahjinas. Dauds gadus wehlak es lafiju Scheffspir par feju karaleeni Mabu, kura ari ar smalkam kahjam rahpjotees pahr azu plasteeneem un atnesot meegu. Es atmineju tad sawu kukaini: ne, tas bij ar wehl smalkam kahjam!

Oirâ rihtâ... ak tawu preeku... kukainis attal rahvpas pa to paschi weetu pahri istabai!

Ak tu selta kukainits! Es noluukojos pakal fa kahdai staistai parahdibai — kas wehl reis parahdas un neatgreeschâs.

Bec kukainis rahvpas latru rihtu un weenmehr pa to paschi weetu.

Klusâ preekâ es nogulos us semi un arween raudsiju ta kahjas saakaitit, bet nekad newareju.

Kahda kaspone weenu rihtu teiza: „No tas adatu saglis te weenmehr rahpjas!“

Ak tu negehle kaspone! Manam kukainitum tahdu mahrdu dot! Es dušmojos un no winas wairs nelahvos apgehrtees. Es spahrdijos, kudu winai rokâ un mahzijos pate gehrbtees.

Ari wakarâ preeksch guleteeschanaas, kad man bij jaakaita ofizielee pahtari un jaaisluhds par tehwu, mahti, mahju, mantu un lopineem, man wehl bij kahdas slepenas darischanaas ar mihi Deewinu Tehtinu:

Pehz „amen“, pabahuse galwu sent segas, es loti stipri mihi Tehtinu arween aissluhdju par kaspu behrneem un ari — par kukaini.

Ar nepazeetibu es ik rihtus gaidiju, kad kukainis rahpjees pahr istabu, un winsch rahvpas ari.

Sawu weenigo draugu es mihi leju tikai no tahleenes, jo tuvootees es tam nedrihkestju, vihdamees, ka winsch mani warbuht neereds, waj pat nobihstas.

Tikai zukuru un seo to es wina tuvirmâ pakaisiju, un ja winsch to nenehma, tad man schkita, ka manas dahwanis tam nebij labas deesgan.

Bet kluſu, notaſlim ar maneem ſlateem winu apglaudit, to taſchu wiſch wareja atlaut, ar to es wiram' neko pahri nedariju.

Kahdā rihtā kūlainis rāhpās, kā arween, un es galwu pee ſemes peelikufe, mihiſlinadāma winu ar azim pāwadiju. Es un papus bijām weeni kāmbari — te uſreis notika preeſch manis kautkas breenmigs — —

Kā tas naħżas, kā ne, papus bij uſminis kūlainim.

Es nespēhju glahbt, nespēhju nowehrſt, nespēhju pat ne īkānas pahr luħpam iſdabut, redfeju tik, kā kūlainis puſſdiħws ar dasħħām atrautām kāhjam klibodams eewilkas kahdā schkirbā.

Tad es atdabuju balſi un kleegdama aif neiffakamām duſmam un fahpem fagraħbuſe, kas pirmais bij tverams — tās bij schkeħres — metos tehwam pee kāhjas flaht. Bet tad es redfeju, zif ta bij leela, refna un lempiga, garā ahdas saħba kā eeauta. Pirmo reiſi es nojautu, kā rupjums bij ſa-minis ħmalkumu. Ko es tur wareju atreebt, ko iſlihdsinat? Es jau pate biju tik leela, kā papa kāhja!

Wiſch tikai pakratija mani nostu un teiza, ko es ahle-jotees? Kas mani notizis?

Kad eenahza mahte un es elſodama ſtaħstiju par kūaina nomiħtajim kāhjam, tad ari ta mani aprahia un teizā, kā ūmteemi eſot taħdu ġamitħu kūainu, waqt nu par kafra jarāud.

Bet mani tas neapmeerinja, par dauds man fahpeja mani maſi firds un es elſoju raustidamais:

„Kur nu paſiſs wiha ſeewa un behrni? Pahrnahħiſ mahjā, nobeigſees, wiſi nomiſs badā!“

Bij sanal-kuſħas ari kalpones, un tagad wiſi, — teħiſ, mahte ur kalpones, loti gaħrdi ħmehjäls par manu naiwo ſtaħstu.

Bet es raudaju un raudaju, itki wiſu dweħxeli gribetu iſraudati:

Tiġi tad nekur scheħlaſtibas, nekur liħoſzeetibas — un weħi ūmteem eſot taħdu ġamitħu kūainu? — —

Es eelihdu kautkur kaktā tāpat, kā nomiħtais kūlainis un nemitejoz raudat.

Un weenu leelu mahżibu es ħmehloſ pirmoreiſ ſawā fahktā muħxchā, kā nedriħkst iſrahudit ſawas pateefas fahpes, jo par tām meħdxi ħmetteeſ.

Tikto tshetruš gadus weža palikuſe, es ſinaju, ka ir ja-
leekulo un zitadai jaſſleekas, nekļa pateesi juht.

Otrā rihtā es ar puſtoschu ſirſiniu gaidiju: waj tomehr
wehſ ūkainis nerahyptees, kaut ar atrautām kahjam.

Bet ūkainis wairs nenahza.

Winh ņekad wairs nenahza. — — —

Es daudſ rihtus pehz tam raudaju, bet ſlepeni, tā kā
neweens to neredſeja un iſlikos, itklā ūkaini ſen buhtu aif-
mīrjuſe.

Sahyptes un duſmas nogulīs kā pirmee padibeni manā
jaunā dwchſelē, no kurām tās ņekad netika ahrā westas, kā
no ilgi aifbehrtām pagraba teļpam, tur ſakrahjas giſtigas
galhſes.

Bet to es ſinu, ja kahdreijs kautkahdās muhſchu muh-
ſchibās protiftu kautkahda iſlihdſinashchanās, kautkahda paſauli
harmonija un taifniba, un ja wiſa mana dſihvē tiltu ſikta uſ
ſvaru kauſeem, un ja mani apſuhdſetaji pret mani ſazeltoſ,
tad kā pehdejais aifstahwiſ atrahyptos ūkainis ar nomihtajām
kahjam, un tās aſaras, ko es tiltu raudajuſe, manas pirmās
ſahyptu aſaras par paſaules netaifnibu, ſmagi ſwehrtu ſvaru
kauſā man par labu.

IV. Weenigais draugs.

Manā pālehpītuve bij augschā uſ behnīneem, tur es biju droscha, ka neweens neredsēs, ka es raudu un par manām multibam nesmeefees.

Pehz kūkaina nahwes, warbuht ari pehz valrzeestis gruh-tis flimibas, kura manu organiſmu bij stipri wahjinajuſe, es biju loti juhtiga, un kātrs asaks wahrds, kātrs niknaaks slateens mani fahpinat fahpinaja un es weenmehr flehpos un raudaju.

Warbuht es jau no pāschas dīmshanas biju tahda bijuse; to es lahgā nesinu.

Tikai tagad eelfsch manis bij kautkas atmodinats tizis, kas wairs nekad neemiga: zeeſhanas apſina.

Ne māhte, ne kahds zits manu ſlepeno buhnti nemanija, jo wiſi fāimneezibā bij aisenenti ar fāweem darbeem.

Tikai weens bij mani nowehrojis, weens, kam es nebiju nekahdu ſewiſchku wehribu peegreejuſe.

Kād es biju weena pālikuſe un ſawā weendabā waj nu rotalajos uſ grihdsegas, waj ehdu pee ſawa maſā galldina, pee manis bij pēſehdees allasch kahds leels, peleks runzis.

Es atminos, ka es winam kahdreis tilu pēedahwajuſe burkenus, kuras kālpone nebij labi notihrijuſe un raudsija winu peerunat, lai ehdb, mātudinadama:

„Ehd nu ween un nekaunees!“ Bet runzis burkanus tomehr nebij ehdis, kaut gan pehz manā prahta, winsch til ſmalks wis nebij, ka nebuhtu warejis ehst to, kas man nesmeke.

Māhte winu bij dehwejuſe par wezo ſlinki, kas newihschojot wairs medit. Kāhdreis ta ari eebilda, ka eſot jau ari tadehls kūhtres, ka deesgan wezs, un jau reis gahjis zaur ūnu nageem.

Kāhdā deenā, kād es aktal biju usgahjuſe ſawā behnīmu flehptuwē, un galwu rokās eespeeduſe, raudaju, es fajutu, ka man kas mīhkfis un ſilts apkeras ap kāllu.

Nad es galwu pazeħlu, es eeraudsiju leelo, peleko runzi, kürsch ar kahjām flakħwās apħażur un ar platu meħli laiſija aħara s'nost, kuras paċċas no fewis weħl bira pahr wriġejem.

Pazetlu balsi wiñxha ruħza un speċċas man ar waru ppee kruħtim.

Runzis bij mani u smeljejis, mani sapratis. Wiñxha jau ari bij gudrs un bij iau gaħijs zaur fuu nageem. —

Es nu waix nebju weena, un man bij scheħlotajis un draugs jidu no ta laika es ar runzi flieħdsu zeeħsu flepenu draudsbu: es guldinaju winu mihkst, atdewu arween puji no ta, kas man fmekeja un weenmehr kopā ar winu rota lajos.

Par manu draugu man weħl ußglabajees kahds no ġenż-keen dsejoleem, kürsch manà pirmi biografisko dsejolu krah-jumha hawa reali stila deħi nedereja, bet fhe war tikt phee-weenots.

Bekħdu beedris.

Aug lapa phee lapas,
Phee needras aug needra;
Es augu weena,
Bes braħla, bes beedra.

Nekur es neradu
Scheħlotaju,
Arweeni flep
Es raudat gaħju.

Reiħ jutu, ka mani
Kahds purinatu:
Leels, peleks runzis
Man glaudas klaħtu.

Tas pats, ko kli sirgu
Es ratinos juħdsu,
Ko lessu kahjas
Kli leeskungu luħdsu.

Kas weenmehr man liħdsas
Phee galda seħħas,
Tas weenigais jutis bij
Manas behdas.

Un nehmis wiñxha mani
Meerinat, mihi set:
Ar aju mihi
Pa waigu wiħset.

Nekad tħi nebij wiñxha
Glaudees un ruħzis,
Itki ta dsirnawam
Melam i truħzis.

Un es tas saħpes,
Ko ġewi krahju,
Wina kashozdin
Nu israudaju.

Un kluwa man aktar
Tik lihgħsmi, tik labi:
Wiñxha ruħzot, es raudot,—
Mehs eemigħam abi.

Manā drauga stahsts wehl naw galā.

Preefsch wina laka mūhscha winam pee manis pahrl meh-neschu labi gahja. Papus gan winu allash gribeja dsiht ahrā, sagidams, ka laka weeta esot laukā, ne istabā, un beeschi gri-beja fist ar rihkstem, bet es, to aissstahwedama, apflahju ar sawu fermenti un sagaidiju, lai mani fit, zif grib, tikai ne manu draugu.

Bet nahza pawaſars. Mahte ar miſleem wahrdeem pee-runaja, ka ſeena ſchkuhnis eſot pilns ar pelem, ka runzis iſtabā pamisam noſmokot. Schkuhnī, un pa laukū ſtaigajot, winsch dabuſchot netikween peles, bet jaunu, ſpoſchu kaſchoku, un palikſhot ari weſels no ſtihwurma, kaſ tam mita kaulos no agrakā ſunu kodumta.

Ez pahrdomaju: mahtei wareju tizet, wina nebij runzi ſitufe, bij laipna pret winu bijufe, wira bija tildauds gudraka par mani un ſinaju, kaſ manam draugam labal der.

Un kā lai es wina ſawu rotaļu dehł ween lai buhtu paturejuſe, kad winam tur tik labi ees?

Ez runzi nobutſchoju un noſlatijos paſat, kā mahte to uſ rokam wehl apglaudidama iſneſa pa durwim ahrā.

Pate lihdi eet laukā, uſ leelo ſchkuhnī, to es nedrihkfteju.

Ahrā bij wehl ſneegs, un man wehl kā augam bij ja-miht ſemē, kamehr laiks naw atnabzis aſnimus ahrā laift, kaut gan es ſoti labprahit buhtu wiſam ſneegam zauri gahjuſe un noſreezajufes par manā drauga leelo labflahibū.

Bet es ſinaju, ko drihkf, ko nedrihkf, un mahtes leh-mums mani ſaiftija tilpat kā liktens.

Palikuſe weena, es tagad jau apſinigaki ſajutu ſawu ween-tulibū, nekā agrak, tikai es tai wehl nepratu peemehrotees.

Ari weentuliba jamahzas nest kā ſmags ledus wainags uſ galwas ar aſeem kristala dſelkneem.

Silti kopibas dwesma ari wehl wehſmoja pa iſtabu. Tur guleja daſchadās krähns ſchalles un ſchlipſes, kuras es runzim biju ap kaku ſehjuſe. Ratini ari ſtahweja iſjuhgti, jo nebij wairš ko winos preefschā juhgt. —

Kaltinā pee krähns ſtahweja runtſha gulta. — —

Bet winam jau tatschu gahja tagad labi.

Es speedu peeri zeeschi pee loga ruhtim un skatijos neapsinigi tahlumā. Man likis, itša man kautkas sahpetu, jeb waj es ko paredsetu. —

Mahte mani bahra par tahdu klušu, ilgu skatischanos un atwissa nost, lai es neapsaldejotees.

Es nejinu, ka pēhž tam pagahja daschās deenasi. Kluſi es gan eedomajos, ka runzis ſawā lablahjibā mani gluſchi aismirſis. Waj tad nu winſch ſawā ſpoſchajā, jaunajā kaſchokā newareja kaut uſ ihſu brihtimu atnahkt un mani ari apzeemot?

Bet warbuht winſch haidijas nahkt pahri pagalmam: mumis bij tiſ leeli, nikni ſuni. Labak ari ir, ka winſch gaida, tamehr es drihſteſchu pee wina noeet.

Tis paſchas deenasi wakarā eenahza mahte ar kahdu aifegtu knupiti uſ rokas.

Es aif ſinkahrivas peefkrehju klaht, bet wina man to negrigeja rahdit un ſahka papreechhu labinat, lai es nebehdajot, gan jau winſch iſweſeloschotees.

„Kas? Ko?!” — —

Lehni wina atwissa ſakatinu nost, kurſch, kaut gan tumſchās krahsas, tomehr no aſinim bij wehl tumſchaks ſamirzis.

Runzis bij gluſchi waj gabaloſ ſaplehtis no ſureem, kaut gan wehl wezā, ſihkta dſihwiba eekſchā turejas. To leezinaja ſakis, platas ažis, no kurām wehl nebij iſdiſis dſihwibas ſpoſchums.

Mani eeraugot, mehmee redſokli ar gruhtibam wehras uſ manu puſi. — —

Es neraudaju, un mahte notizeja, ka ta mani aplabi-najufe, tāpat ka es torefi winai biju tizejuſe, kad ta man ar miheſtibu bij runzi iſwihiſe.

Wina ari tagad tiſ maigi runzi nogulđija wina ſenakā weetā pee krahsns kaktinā un parehyma ſweestu, eerihwet bruhzes, kaut gan ſakostais kermenis rauſtijas, kad tam peeduhras.

Es apmetos runzim blaſtam uſ grihdas un nolehyu winu kopt, lai man lauj, waj nelauj.

Kautkahdas zeetas un dſeloschās juhtas mani bij pamodufchās, iſzehlās ſtarpfeena ſtarp mani un mahti.

Sche, kaut ari ſihlos apmehros, bij notkuſe paheſtiba, kurai wehlač dſihwē wajadſeja kautkahdas iſlihdſinaſchanas; tis bij tragedijas kluſas eefkanas.

Mahte jau gan ar taišnu nodomu nebij ūki atdewuse ſuneem, bet wina wareja ſinat, zil' wežs un ūihwos bij jau reiſ ſakostais runzis un neſpelhja iſbehgt aſinskahrigajeem ſwehreem, ūri bij labi paehduſchi un ūreem wajadſeja kahda ſporta.

Stiprakà ſports jau arweenu ir — ſaploſit wahjako.

Wina wareja ari ſinat, ka wina man atnem mihičko un weenigo dſihwu radibimu.

Bet ſihi apſtahliſchi winai bij krituſchi wairak ſwarâ: ziti bij ſmejhjuſchees, ka es eſot ſapwads behrns, nodarbojotees wairak ar ūki, nekà ar leſlem. To wiſu es nojautu ar ſapvu behrna prahtu — un naids, tifpat leels ka ſahpes, ſlepeni un dſili paſika manâ dwehſelé.

Kahdas ſefchaf deenas es gandrihs nemaj gultâ neapguldamees tupeju uſ grihdas blaſam runzim, un ja ari apgehrbuses gultâ uſ brihdi eelikos, tad drihſi atkal truhkos augſchâ, un guleju labaſ uſ grihdas blaſam ſakostajam.

Mahte tagad ari nemaj neuſdroſchinajſ mani apraht. Kautkas zeets un negrosams manâ ſejâ bij redſams, kaut gan es zitadi biju til' baſiga un padewiga.

Nabaga zeetejam es drihſi klahju ſlapjas ſupitas wirſu, drihſi mehginaju eekairinat wina ehſtgribu, eemehrlama pirkſta gelu ſaldâ krehjumâ, ko wintch zitadi til' labprahit bij ehdis, un liku winam to pee mutes.

Bet wiſs neko nelihdeſea. —

Tikai leelâs, platas azis leeziņaja, ka dſihwiba wehl miht winâ un ka wintch zeeſch.

Kad neweens neredſeja, tad ari man pa azim pluhda ažras k̄i ſraume.

Nabaga kustonis to redſeja un likâs, itka wiſus wehl ee-mihtoſchos dſihwibas ſpehkus ſalaſitu ſawâ ſkatâ, ko man atbildet.

Tad pamasaam wina ſkats tapa nekuſtigſ, ſtillains, un apwiſkâs ar plehvi.

Eſ eetini winu ſawâ labakajâ ſihda ſakatinâ un aprahtu dahrsâ, ūri wehlaſ uſtahdiju roſchu kruhmu. Seme pa tam ſtarpani bija alkufuſe un dewa winam ſchehligi kahdu ſtuhriti ſawâ plaschajâ klehpi.

Eſ tapu zitada pehž ſchi laika.

V. Gaila dejā.

Starps kāspeem, kās pa ūurgeemi atnahža, bij kahda meitene, tā starp 14—16 gadeem, saukta par „ganu Lihsi”.

Jēstienibā wina ganos nemās negahja, waj tilai reti. Wina bija puškalpone, kās išpildija ūhakatos darbus, kā: ūhagaru zirſchanu, ūpelawu ūhagānu u. t. t.

Wina bija weenigā, kurai es drīhlesteju pēeslehgtees un kā ari dariju. Es gahju tai ūhdsi uš ūpelawu ūhluhni, uš augšceenem un pee ūhagaru zirſchanas un tai loti peekehros.

Reijs ta mani ūsaizinaja: rīhtu es tew parahdischu, kā muhsu ūlelais gailis prot danzot.

To es winai nemās negribēju tīzet, bet wina to apgalwoja, un mehs ūhlgām, kurai paliks taisniba.

Muhsu ūlelo gaili es loti labi pasinu. Winsch arween dseedaja no rīhtemt tahdā ūspārā, ūnorā balsī.

Es tad agri mehdsu ūzeltees, išgahju laulkā un preeksch gaila taisiju wiſadus libreti. Allasch es winu mehdsu ari ūrginat, kā no ūstahjos winam preekschā un dseedaju ūhdsi. To winsch nezeeta, jo pehz pahra wilzeēneem greejās apkahrt un dseedaja uš zitu puši. Bet es atkal no jauna ūstahjos winam preekschā un atkal dseedaju ūhdsi. Arween winsch mehginaja no manis aijgrestees prom, bet es tikmehr winu kaitinaju, kamehr winsch, ūskaitees par tahdu nemahkuli kā mani, apkliusa.

Bet galu galā es winu mihleju, jo es winam apkahros un to uš ūkstes nobutšchoju.

Un winsch man ari tik launs nebij, jo atlašwa, kā es to daru.

Tā es allasch ar gaili biju nodarbojušes, un mehs weens otrā ūpehjas labi pasinām.

Kā gailis war danzot, to es neparko netizeju, un tadeiktik droschi ar gamu Lihsi ūhlgū.

Otrā xihtā wina mani paagri zehla un teiza, lai nu es nahkot skatitees, kā gailis danzofchot, kad wina to valā palaidischot, jo gailis tai bija jau padusē.

Es pus pa meegeem ašchi apgehrbos un winai ūkoju.

Man jau nepatika, kā gailis tik meerigi bija lāhvees noķertees.

Wina išveda mani ahrā vee schagaru ūrehka, kur atradīs blukis, un kura wina mehdsā allašch schagarus zirst, un blakam ahs zirvis.

Kadehk tad taisni schinī gruschainā weetā gailis dejos, kur bij tīkdauds schagaru un stumburu? Es sinaju, ka preekhch dejas wajag gludas grihdas, un ka deja ir gruhta mahkli, kuru es nekad neemahzischos.

Lihse uſlīka gaila galvu uſ beakī:

„Skatees nu ūchurp!” wina ūmeedamīs fazija.

Es skatijos gan, bet wehl nespaprati, kadehk gailim preekhch ūtavas dejas wehl wajadseja tahdu eeprekhchēju zeremoniju.

Tad wina ūkehra ašchi zirvi, pirms kā es to wareju aiskawet, un nozirta gailim galvu.

Wiszaur aſinains, gailis ūrehja labu gabalu, ūpahrus ūplehtis, un taisni man wirſū. Es aī ūchaufmam un mehīta no ūtasinguma, nespēhju neko fazit, ne išwairitees.

Wirsch ūſkrehja man taisni wirſū, itkā glahbina melle-dams, un apschlāhza manu kleitiku un waigu ar aſinim.

Galwa guleja turpat ūmē atſewischki, un walejās azis wehl ūtatijs, pirms tās pamāsam ūtasinga.

Lihse tik ūmējās, ka ūmējās, un teiza, ka nu efot de-ribu winnejuſe, jo gailis nu efot dejojis.

Es atzeros, kā wina ūskatijās: drukneja, glužchi melnūf-sneja, un piša melneem mateem, ar atnirgtem balsteem ūbeem un rupjeem waibsteem, tīhri kā ūhtsemju ūdite, ja tilai buhtu ūkāstaka bijuſe.

Es turpretim masa, bahla, drebedama kā wahja atspulgā no greeku menades ar ūvju aſins apschlākſito apgehrbu.

Man ūhka eekshā wahritees: es jutu, ka man bij ja-glahbj un jaatruj, bet kām? kā? kā?

„Ak! par daudz negehliga ir dīshwe un mirschana!

Un ganu Lihse wareja bendet un ūmētees! Bet winai jau tā bij ūkts, kā tad winai bij darit!

Bet smeetees gan winai nebij likt. Wina heidsot wehl noteiza, ka es ejot leela mulke, jo putni tatschu ejot jašaujot.

Ehst es gaila zepeti newareju, lai man deeszif labu galinu ismelleja.

Schaufmas kritija manu dwelheli, un es riju lejup ſawas neisrahditls aſaras.

VI. Baltas pukes.

Tanī laikā, kad es wehl biju behrns, mums bij ištaba wezā stilā, ne jaunā, staltā ehkā, kurā nodiživoju jaunekles gadus.

Wezajā mahjā bija kalpu galā patumſchā lehki, un nams ar pleena grīdu preekhā.

Ahra durvis preekhnamam bij plaschi atwehrtas, un tadehkā lehki iſſlatijās ari gaischi.

Tas biji tanī paſchā pawasaras laikā.

Mums gar mahjas paſpahrni bij wisaplakrt ſalikti preekh baloscheem plauktini. Baloschi ari allaſch eelaids iſtabā eekhā, kad teem ko dēwa eht.

Pa ſeemu baloschu bars ehda kopā ar ziteem putneem, kad teem pabehra graudus.

Pawasarā bij dauds jaunu balodischi, pa leelakai dālai balti, un wiſi wehl tupeja ligdās un tika baroti no ūawām mahtem, kuras tee gaidija duhldami un kallus iſteepuschi.

Kalpi apgalwoja, ka tee baloschi, kas winu galā, peederot ari wineem.

Mahte neko nekildojās, jo abu prezeto kalpu ſeewas prata negani ſamatees.

Man tomehr jaatgreeshas pee wezā nama durwim, jo tās atrodaſ ſakarā ar baloscheem.

Reiſ tās, ka par brihnuru, bij pawehrtas, un kalpu Jahnis patumſchā lehka laktā tā ūawadi riħkojās.

Uſ lehka galda bij tħschupina baltu pukū galwinu.

Par taħdām es tās, masakais, notureju.

Uz ganu Lihhi meħs allasch bijiż baltas margaritu galwinas no ūahtireem noplukkuſchās, un ar tām pakaiſijschās iſtabu, ko uſ laukeem ūweħtku deenās beejhi meħdha darit.

Es biju piſnigi pahrlezzinata, ka uſ lehka galda gul tħschupina sapluħku margaritu galwinu, un tadehkā jautri pefkrehju

Klaht urī grahbū ar roku, lai paostu ſmarſchu, jo — kā jau
reis ſahkumā teizu — ſmarſchu ſajuhya peeder pee maneem
wiſettihſtitakeemt praheemt.

Tadehl bij ari dzeniſs puķu galwinas tuhdał grahbū ar
wiſu ſauju zeeti un tuhdał likt pee deguna.

Bet, ak kā noſlihdeja roka ar wiſam puķu galwinam,
kādīs mihiſts ſchlauganums!

Es apſkatijos tuval — tās jau nemās nebij puķes, tās
bij baloſchu galwinas! Baltas baloſchu galwinas tſchupinā
ui galda ſalikas. Mana ſauja wiſa bij aplipuſe ar winu
aſinim! tagad es ari peegahju Jahnim klaht un apſkatijos
tuval, ko wiſch tur riſkojas.

Ja, es jau biju puſuſmīnejuſe: wiſch kava jaunoš ba-
loſchus, tāpat kā bij tīžis kauts leelais gailis. Kā wiſpahr
putni eſot jaſauj.

Bet ta bij zitada ūzchana.

Gailis bes galwas bij aſinains wehl lehzis, un tur bij
norihinajees Salomejas alts.

Jahnis turpretim neleetoja ne zirwi, ne naſi, wiſch ween-
kahrſchi nehma un ūtram baloditim ar roku norahwa galwinu.

,Kā ņ nu eefhot ūmeklet naſi! Winu eſot tik daudz,
un tāhdā weidā ejot daudz aſtral.“

Ja, winu bij tik daudz, un wiņi ari nemās nepretojās.

Ui galda guleja weſela ūaudsite balto, aſinaino puķu, un
es tihriju ar reebumu ſauju aplipuſcho roku.

VII. Bruhnà grazija.

Dsjhwe ir wehl daſchadaka, nekl dſejnecks war iſdomat.

Reiſ deenas laikā, kād puifchi kuhla wehl ar ſpriguleem rijā — man gadijās buht netahl ahrijuſe — iſ rijas fulmeem iſſkrejhja pehſchri bruhnà wahwerite.

Es pirmoreiſ ſcho kufoniti dſihwu redſeju.

Aſchi ta metis pa koku augſchâ. Deemschehl rijas preetſchâ auga tikai pahra wezas bumbeeres.

Te tuhdal wiſi puifchi, kahdi 6 waj 8, kleegdami un brehkdam, ar ſpriguleem, daſcham un rungam apbrunojuſchees, metis kufonitit pakal, kā uſ leelu kauju.

Un kufonitis bij tiſ maſinſch, tiſ weens pats, tiſ newarigſ pret ſcho baru, kā wiſi kleedſa:

„Ker! ker! luſk tur! Sit noſi!”

Es redſeju, kā nabaga kufonits nahwes iſbailes lehza no weena koka galotnes uſ otru ſlaidos lokos wehl nahwē ar graziju.

Es newareju noſtatitees un aifgahju prom.

Pee puſdeenas galda dſirdeju kafpus preezajamees, kā tatschri wahweriti rokā dabujuſchi un noſituſchi.

Kās par warenu uſwaru! Ja zilwelus bendē un moza wiſdaſchaddis inkiwiſizijas ar wiſadu ſpihdsinaſchanu, waj tas narw tas pats, kā ar nabaga kufoni.

Bilwels, deſfinats uſ fahrta, fiſts kruſtā un ſpihdsinats, pat wiſjaunakos laikos iſzeesch gan wiſadas moſas un newar meesigi preti turetees.

Bet preti turas gars, to newar noſaut. Wiſch paleek nemirſtigſ zaur ſawu ideju, bet nabaga kufonis beidsas.

VIII. Giftens lomâ.

Mums bij jauni lākīshī, jau labi prahwi paaugushees,
tihri pušroku.

¶. Ta tee jaunri rotalajās un meta daschadus graziosus
kuhlemus, ta es newareju beigt noslatitees.

Reis māhete ūazija, ka eſot mahjā par daudz kafu, un
wihrs Zahnis, kusch daschreis brauza uſ Reschu muischu, uſ
tureeni weda zelsch zaur leelu beeſu meschu, teiza, ka wiſch
takischus nemſchot lihds un palaidiſchot meschâ, gan jau tur
wini iſpuhſchot.

Zahna braukschana bij nolska us nahkofcho nedeku, bet
manu domu dialektu sahks tuchlit.

Es atminejos, ka kājim esot šoti sīksta dzīhwība, un ka
tee warot nodzīhwot waj 14 deenās, pirms bādā nomirstot.
Labs un humāns pehtneeks, kā leekas, to ir išmehginajis.

Tahlač manas domas fazija, mašee faktičhi ir wehl mulki, neprot wehl medit. Winu mahto tos sihdinaja un peeneja teemt peles. Ari es favu teefu winus arween pabaraju.

Ùà tee wašaros gaidija mähti, un zif mihi un silti wiſa
gimene tad kopa guleja uš augſcheenes mihiſta ſeenâ.

Un peepeschi tee pals bes mähtes, bes ehdeena, bes pa-jumta.

Waj wina nebij teikuse us mani, ka es eſot ſaku drau-
dsene, kad bij redſejufe, ka es kluſam tos baroju, un ka wiſi
mani apſmeeschot un faulkſhot par plahnprahti? Ne! tur ne-
bij neka, ko zeret! Es pat nojautu, ka mahte mani nekad
nebuhtu ſapratufe, lai ari wina mani deesin kà miheſja pehz
ſawa weida.

Domas atkal atgriežis pēc bāda nāhvei nolemtiem latīšiem.

Es eedomajos, ka tee no sahkuma neko nenojehgs, varbuht wehl spēhleſes, bet tad pamāsam sahks schehli naudet ehts gribedami. Es redseju garā, ka tee apgrauja īatri sahli, breesmigais bāds lehni nem ūwus upurus us kāsnajām rokam un valsta bessobainā mitē.

Deena, kad Jahnis taisījs us braukšanu, ariveen wairak tuvojās.

Preekh tamā māhte wiņam eedewa grošu ar wahlu, kas zeti aistaſams, „lai neisrahptos“.

Nu es ūnaju, kas man bij jadara. Wakara noķrehīlā, kad Jahnis ūmehreja ratus, es uſmekleju kahdu kūliti, bet labi zeti noschuhtu un no stipras drehbes.

Tad es uſkahpu us augšcheeni, kur atradu wiſus latīšhus meerigi kopā ūagulūchus.

Es biju apsegus es ar leelu lākātu, un man padusē bij kūlīte —

Nebij weegli man us augšcheeni uſkahpt, jo kūlites dibenā atradīs leels ākmens, bet wehl grūhtāk man bij — mašos ūaudulūs zelt no mīeega. Labi, ka wiķu māhte wehl nebij pāhrnāhkuſe.

Bik ilgi lai es kāvejos! Arveen metīs tumšchaks, un beidsot wareja sahst mani mekleit.

Tad wiſs nodomis buhtu tizis iſjaukts, un siktens buhtu stipraks bijis par mani.

Es pārehīmu latīšhus, weenu pehz otrā, iſglaudiļu un iſbutšoju un ūabahsu kūlītē, kuras galu zeti jo zeti aīſſehju.

Es jau buhtu warejuse ākmēni eebahst kūlītē, kad buhtu noķahpuſe lejā, bet, tad tas buhtu latīšiem us galvīnam speedis.

Ne, wiñeem nebij ūeest, neweenu mīkliti ūeest, lihds latīšmehr — — !

Beidsot taischu bij ūasneegts mehrķis — aīs māhjam dihķis, kur rudenos mēhdsā ūinus mehrķi.

Tagad uhdens wehl tur bij dīdīrs un ūaidsrs, tā ka pat mēhnes, kuras agri bij uſlebzis, wiņā atspoguļojās.

Es biju usnehtusēs liktens lomu, un ta man bija ja-
ispilda. Bet breesmigi tomehr bij nogalinat schis dsihwibinas,
kuras neka no ta nesinaja, kas ir nahwe.

Ilgī jau teem nebuhs jazeesch — smagais akmens wilks
tuhdak lejā, un beeso kūliti tee ar saweem sihkajeem sobineem
newards pahrkost.

Weens mirklis nahwes moču pret 14 deenam!

Un weena roka, kas to isdara —

Weens drošhs, elastisks siweedees, un uhdens dobji no-
gahrguloja —

Tad wiſs tapa kūſi, un sihlee wilni mirdseja mehniesha
gaismā. Nekas neispauda, ka tur apalshā noteek nahwes
zihna.

Man bij japaſeeł un japhrlezzinajas, waj tee tomehr
nepahrkosch audelku un neispeld ahrā.

Waigi kaita, un rokas drebeja, un es buhtu ſtrejhuse,
itkā wiſi nelabee man buhtu pačak dsiuſchees.

Bet es peedereju pee teem, kas dser ruhgto kauſu ne
lihds puſei, bet lihds paſcham dibenam.

Es sinaju: tagad es eſmu bende, un eſmu wehl no-
kawuse dsihwibas, kuras es mihleju.

Kad es biju kahdu puſtundu noſkumojufe, es meerigi
atgreesos un kūſam eelihdu ſawā gultinā.

Otrā rihtā es noſkatijos, kā Jahnis kahpj ar groſu uſ
augſcheeni, Iai tur ūlīku bada nahwei nolemtos kākiſhus!

Deesgan ilgi wiſch tos mekleja: „Deesin kahdā paſeknē
buhs tec pagani eerahpuſchees!“

Lai mekle ween! Ak, kahds man bij launs preeks par
wina neidoſchanos, un reiſe kahdas ūldas juhtas, ko juht
tikai tas, kas pats ſewi pahrppehjis.

Es biju itkā augufe, es nebiju wairs preegadu behrns,
bet atreebſchanas furija un reiſe ſchehlastibas deeweete.

Zil labi bij teem, kas jau ruhgto nahwi bij iſzeetuſchi!

Weltigi iſmellejees, Jahnis kahpa ſemē un pačda bro-
kasti. Tad tas kopa ar mahti kahpa wehlreis uſ augſcheeni
kākiſhus mekle.

Bet, kā par brihnumu, kākiſhi kā neatradās, tā neatradās.

Ari wehsak tee palika nosuduschi, un weenigā, kas wareja
brihnumus isskaidrot, ta prata kufet.

Leekulodama es jautri spehlejos, itki man gar wiſu ne-
fchdas dasas nebuhtu.

IX. Behruu preefs.

Dweheles kustiba ir li ſavilnots uhdens lihmenis: apalſchâ paleek padibenos glotes un duhmas, bet augſchâ pluhſt mirdſoschs ſudrabs un arween jauni peepluhdi ſtumj wilnus uſ preeſchu.

Kauniba ir teloschs ihdens: tai wajag arween jaunu wehtru, arween jauna dailuma. Kahda sihga mani duzejz wehl gluschi neaiffahrta, mana gara pamoschan is.

Tanî paschâ gadâ maha te kahdâ deenâ pahriveda mañu
grahmatinu ar wirzraßtu: „Behrnu preefs“ im teiza, ka man
jamahzotees burtot.

Es kluwu reisē sinkahriga un neapsinami lihgſma.

Grahmatina bija ar gaischi dselenu wahku un dweſa man
pretki kri pirmā maija pukite.

Šad paskatijos grahymatinā eefchā, tad melnā burtu giftē, ar kuru var garigi noķaut un atkal dzīhwu darit, man isska-
tījās tīk newainiga, itlā latrs wahrdinsh buhtu par sevi tādā
ehrmota puķite, un rindinās, kuras ūkoja zita zitai, tā ū-
wihtas puķu virknites.

Mahye nodrahxa ari smailu koziru un teiza, ka tas ja-
leekot latram wahydam klahit un jaburtojot.

Ar kozinu?! af, kā es īmehjós, kā kūtinata. Warbuht,
kā mani īmēkli īsteiza to, to es pate nepratu: kā lai es eju
uz kruka atspeedusēs, kad man ir spahrni, to laistees.

Pehs nedaudsdim deenam es iau biju titkaht, ka wareju
kopá lasit.

Nu nahza atsewischki gabalini, no kureem wehl tagad daschus atminu.

Tur bij: „Greeta wehryj mihestus sinus; modere haro trelnus telus; Sihmanis mak smalkus miltus“ u. t. t.

Bet nu nahza preesch manis wiſleſſakais brihnumis, fo
es dehweju par paſaules paſhraliſchanos, par ſchirſchanu ſtarp
ſapnu paſauli un iſtinenbu.

Tur bij: Greeta wehrpi mihfstus linus. Bet muhsu kalpones neweenu neshauza Greeta, un patlaban winas nemas newehrpa linus, bet wilnu?

Un kur ir modere ar trefneem teleem? Es itka redseju, ka wini isskatijas: gan bruhni, gan raibi.

Un tahdu Sihmtani es ari nemas nepasinnu, kas smalkus miltus mal, tikai samaltus tos biju klehti redseju.

Tomehr es schis wehl nekad dsihwé nereditas dsirnas redseju. Ka tas greesas un ruhza, un ka milti diktii puteja.

Kad es wehslak pehz dauds gadeem redseju ihstas dsirnas, tad atminu weidols man stahjas preeksch azim, un es tas abas salihdsinaju.

Protams, ka ihstas dsirnas ar eedomatam nejakaneja.

Ari sapnoti Greeta ar gareem, smalkeem lineem isskatijas dauds staflaka par muhsu kalponem.

Nu es biju kautko atraduse: es wareju wiſu zitadi eedomates, nekla ihstenibā ir, un ka grahmatina wehl peepalihds.

Driksi ween es sahku eedomatees neween to, kas zitadi ir, bet ari to, ka nemas naw.

Manas lesles man jau nekad nebij patikushas, tadehkla tis nekustejas, krita gar semi un palika arween weenadas.

Es sahku eedomatees pawigam zitadas lesles, ar gareem mihfsteen: selta mateem. Tas staigaja ka zilwei un runaja.

Manu jaunia sapnu semre nu bij atrasta.

Kad mani neweens nepamanija, es eelihdu gulamistabā, kur bija arween aistaisiti lehgi. Es wehl uswisku lačatu us galwu, lai neka nedisirdetu un nereditu, un sapnoju wiſu, kas tik ween man patika.

Mahte gan mani reis bij usgahjuſe un teiza, ka ehrmoti esot ta faktinā tupet ar apsegstu galwu. Wina nodomaja, ka man meegs nahk, un tadehkla atstahja mani meerā.

Al,zik dauds man nahza tahda meege!

Es tad redseju, ka samihtais kükainis bij atdabujis ūwas kahjas un lahwa man wiſas tis ūskaitit. Saplositais runzis zehlis no ūapeem un atnahza man peeglauſtees gluschi jauniā ūposchā ūschokā. Leelaits gailis dseedaja ūkalā balsi un bruhniā wahwerite netrauzeti lehla ja no ūara us ūaru. Ari ūalpu behrni bij ūanahkuschi man apkahrt un ūihdsi atweduschi masos ūküs ūhus no dihka dibena ūkal dsihwus un preeziguš.

Wisi kōpā mehs bijām preezigi, un man likās, fa wini
wisi kōpē tā nebulhu preezajuschees, ja manis truhktu, tāpat
fa es weena tā nepreezatos bes wineem.

Daudī ūtahw zilweka warā. Ur zeetu gribu, išturibū, apdahwinajumu war dauds panaht, tikai — laimi ween nē. Laime un preeks arween atrodas pee zita zilweka.

Bet toreijs es to wehl nesinaju, bet atduhros uj ko zitu: mans sapnu pawedeens pehfschni pahrtruhka... No wisa, ko til dsihwu biju eedomlajusēs, tatschu neka nebij: lūkainis ar apmihdatām tāhjam laikam sen bij nobeidsees, saploftais runzis guleja sem roshu kruhma paraakts, wahwerite nosista, falpu behrni prom, un tākischi no manas paschas rokas noslepkawotii dsili uhdien.

Es uſlehzu un norahwu laſatu no galwas. Man bij tif
ſchnaudſöſchi ſahpig. Birmoreis es beſweidigajai un niknajai
pateeſibai nopräſiuj: Eadehl?

Kadehl puischhi bij nosituschi nespeshjigo mašo wahweriti, kas nahwes bailes lehza no kola uj kolu? Kadehl bij runzis no funeem ſaploſits tizis? Kadehl es pate biju nonahwejuſe latiſchus, kurus es ti miheleju?

Kam, fur, so atreebt, gandarit, isslihdsinat?

Karsts naids wahrijas manā masajā dwehselitē kā melns
virums kristala trauzinā. Es isskrehju ahrā no sapnu pušes
— kā es dehvēju gulamo istabu — pilnā deenas gaismā.
Es biju gatawa 'ušņemt zīlīnu ar šo besvēidigo, nešinamo
ķadeļu, kas wiſus un ari mani paſču bija ūpedis darit zitadi,
neķi ūrds leek.

Nekad es negribeju neweenu wairs mihlet, ne mihleta
tilt, kad mihlestiba pate vahrgreeschas otrada.

Savaš ſirds durvis es gribēju aīſdarit ar trejdewinim
bultant un atſlehgam un aīſnaglot ar naglam... Gan jū
reis atnahks mans laiks wiſu iſlihdsinat!

Es tad issfrehju laukā un sfrehju tilmehr, tamehr gluschi
aissfu.

Kad eewikos aifik gluschi ilusi istabā, manas azis krita uſ weenu: dſeltenu punktīnu — „Behrnu preeks“.

X. Trakais brauzeens.

Mahte bij ajsbraukuse zeemâ.

Mani ta nebij nehmuse lihdsi: behrni efot tik par pi-
nekleem; maisotees leelajeem pa kahjam!

Bet es to launâ nenehmu, es loti labi nojautu to robe-
schas liniju, kas bij nowilkta starp leelo zilvelu pâsauli un
starp masajeem: ta bij tahda bahrga, augstâ un nepahr-
kahpjama.

Kas mass, tam bij tik ilgi jazeesch, lamehr isaug.

Ak, kadehk es tik lehni augu!

Mar preefsch azim isauga pukses un kozini un lopini
kuhtî, kas nupat wehl bij mäsi bijuschi, tik es pate nemaniju
un neredsjeu fewi augam, kaut gan allasch fewi meheroju

Uu zif gari willks gadi! Es skaitiju pa deenam, kad
buhs man peezi gadi pilni, bet apniku un sahku raudat.

Bet pag, pag! — Kad es nu tatschu isaugschu leela, tad
es jo beeschak braukschu us zeentu!

Taishni tâpat ka mahtei man puischhi eejuhgs sirgu. Es
sehdischos weena pate ratos un tureschu groschus un pratisschu
braukt un sinaschu wißus zelus.

Taishni par spilki es nebraukschu ar lehno sirgu, ar kuru
mahte mehdja braukt, bet ar melno, trako ehrseli, kuru ne
puischhi newareja waldit un kuru tadehk gribaja pahrdot.

Es gan pate nobijos par sawim eedomam, bet sapnot
tatschu wareju? Sapnos braukt ar melno, trako ehrseli, bij
tik jaufi!

Sapnot mani neweens newareja apraht, ne man ko ajs-
leegt, es biju wißpehziga, wiß bij mans un wiß es
drihkfsteju.

Pa sapneem es ari nekad maja nebiju, es jau biju ween-
mehr leela isaugufe un stipra un drofsha. Nekad es wairš

neraudaju, bet gahju skali smeedamis, galwu atmetuse, un atreebos wisseem par wisu, kas bij kam pahri darits.

Tagad es pa sapneem atreebos mahtei, kad liku aissuhgt melno, traiko ehrseli.

Es redseju, ka mina bahras un draudeja:

„Waj traika efi! Nu tu nositifees!”

Lai es esmu traika! Lai es nositos! Preeks man bij nebehdar par mahti, ne paschai par fewi.

Bet tad mahte sahka ijsmifuse raudat. „Af tu mana mihsa selta meitina, es tevi wairs nereditischu! Es to nepahrzeetischu!”

Bet ari tas bij westi.

Selta meitina farahwa groschus, usschahwa wehl ar pahtagu melnajam ehrselim, kutsch bij faslehjees gaisa, un aisdrahsas projam.

Es brauzu garim gar nikno taiminmahju, Bleku, suni, kutsch aif niknuma newareja pareet un tikai aif lehdes rausijs.

Mahte arween mehdsia teift, kad zitkahrt ihstenibâ bijam tur garim braukuschaas:

„Kad tas tiftu walâ, tad tas muhs us weetas saplehsstu, kâ torei paunu schihdu.”

Es arween tad biju galwu bailsigi sem ratu ahdas segas pabahfuse, lai suna nikno raustishanos nereditetu.

Tagad es pazehlos ratos stahwu un zirtu sunam ar pahtagu, kâ atmaksu par nabaga schihdinu, kutsch torei, kâ mahte teiza, ar 25 rubleem ejot tizis samakfats.

Zik tur taisnibas schaî notikumâ, nesinu, bet zilweku materials jau torei bij pahral lehsts.

Tad es brauzu pahri par dsilo grawu, kura pat wasaras laikâ neisschuwa un tad tahslak stahwu no falna lejâ pa Zekab-muischaas tiltu.

Tad jau zelch gahja lehnak, bet nu nahza schausmiga „sahka weeta” ap Augrenu mahjam, kuras pehdejo notikumi wehl mahte jaunibâ bij lihds peedsihwojuse un par kuru stahfischu atsewischki.

Bet nu jau mans ehrselis sahka eet lehnak, winsch bij gluschi putas sabraukts, un man tapa tik baigi, tik nelabi ap firdi.

Tad nahza pats bishstamais Gudenu tilts, pahr kuru bij pahri jabrauz pee paschim Gudenu mahjam.

Bishstams winsch bij tadehl, ka bij wezs, ar zaurumeem un bes lehnem abas puses.

Mahte arween bij behdajufes, ka reis jau gan kahds eehjischot un galu dabuschot.

Es biju tilta widu un — notika luhsumis — —

Luhsumis tomehr nenotika tilta, bet manâ dwehfsel.

Nupat jau mahte ihstenibâ brauza pahr scho tiltu. Nupat ta pate wareja buht eeluhfuse, jo bij paafars un leeli pluhdi.

Es redseju, ka pluhdi bij tiltu paafam nozehluschi un mahti ar wifsem rateem ti reeksta tschaumalini nesa projam. —

Ari paschus pluhdis es redseju: zitadus, leelakus un breefmiigakus, neka pateebsiâ.

Schnahzoschi tee wehls pahri par wisu blahknemu ne eegarenâs linijâs, bet glukfioschos mutulos, gandrihs ti greisi kwadriati, tikai leeli, breefmiigakus, neka pateebsiâ. —

Wisu to ar walejim azim sapnojot es guleju tapat us grishdas, rokas ispletusi, us muguras. Tahda man bij arween parascha gulet, kad es biju ustraufta.

Pultstens sita pusnakti, un kaspone mani ne par ko ne wareja gulta eedabut.

Mahte arween wehl nebij pahrbraukuse, un es ismifsumâ gaidiju un gaidiju.

Es jau redseju, ka sirs ar rateem pesdeja sawrup, un wilnu mutuli bij mahti sagrahbuschi un rahwa dibenâ — —

Aisspraugotâ un aisschraugotâ mihlestiba nes kur kahdu schkirbini dabujuse, ar waru lausâ si firds laukâ:

„Mihla, mihiâ, selta mashmina! Es tevi wairs nefad neredseschu — — —“

Nu bij asaram pakluvis brihws zeffch. Es nefinu,zik ilgi es ti elsdama biju sagulejuje, kamehr ka bes samanas aismigu.

Tad kaspone ntani bij eelikuse gulta.

XI. Leelas leetas.

Mahte teesham' zaur pluhdeem bij tif wehli aiskaweta tikuse un tikai pehz pusnaks pahrbraukuse, Kad es jau guleju džilâ, letargiskâ meegâ, jo zitadi man kâ behrnam bij loti maš meega, un beeschi es pa načtim nemaš neguleju. Katra pakusteschans mani buhtu usmodinajuse.

No rihta wehl gustâ atrodotees mahte fazija, ka mani sagaidot kahds preeks.

Kahda preeka man wairak wajadseja, Kad wina sveika un wesela guleja man pee sahneem. Man azis laikam spih-deja kâ kurmenam, kas faules nereds, bet pahrtæk no sawas eekshejâs gaismas.

Ne par ko es mahte nebuhu fazijuſe, ka es winas dehl tâ biju behdajusés, un ka es tagad tâ preezajos.

Nekad es winai wiſâ muhchâ pate no ſewis nebuhu ap-kehrusés un kahdu mihi lu wahrdū teikuſe.

Tad jau es aif launa buhtu waj ſemâ eelihduſe.

Tas preeks, kas bija ſolits, ari drihji ween atklaſhjâs.

Kad biju apgehrbusés, mahte teiza, ka efot man pahweduse ſtaiftas mantinas; kahds kalpa ſehns Gudenos ganos eedamis efot iſ preedes krijas iſgreesis gowis un aitas un weſelu pajuhgu ar ſirgu preekſchâ.

Wiſaz tâs man mahte iſkrahwa uſ galda preekſchâ, un teesham til ſtaifti un ſmalki iſgreetas rotalinas es wehl lihds ſchint neehmu redſejuſe, jo tâs man pahraf labi atminâ uſ glabajuſchâs.

Schos daizimus krawadama mahte teiza: „Kad tas nebuhtu nabaga kalpa ſehniſch, kas winus iſſtrahdajis, tad no wina deenâs iſnahktu leelas leetas.“

Es gan panehmu rotinas un par tâm loti preezajos, bet man neigahja no atminâs mahtes teizeens:

„Kad tas nebuhtu nabaga kalpa sehninsch, tad no wina deenâs išnahktu leelas leetas.“

Kas tas bij par mistisku wahrdū „leelas leetas“?

Praſit es neweenam to newareju, jo tad mani buhtu apſmehjuschi, un atbildes es ari nebuhtu dabujufe.

Leesec nedod tāhdas atbildes, kahdu māsee grib.

Un kadehl nabaga kalpa sehninsch nekad newareja pee ta tif?

Kas ta atkal par nepahrkahpjamu ſeenu?

Es fahku domat, kī ſehnam paſihdſet:

Luhgt, lai mahte winu nem pee ſewis?

Bet es ſinaju, ka ganī noſihgti uſ weſelu gadu, un ka tas ir nepahrkahpjams likums.

Un tad wehl mahte bij teikuſe, ka tadehl ween no wina nekas newai iſnahkt, ka wiſch ir kalps.

Af, kaut es buhtu tif leela bijufe, kī mahte, tad es ne par ko nebuhtu behdajufe, un ſehnui uſachmuſe pee ſewis, lai no wina iſnahk leelas leetas.

Es atkal ſlepeni par ſehnu raudaju, kuru es nemaj nepaſinu.

Bet wehl uſnira kahds zits jautajums manā dwehſelē, no kura es tī nobijos, ka fahſot es to nemaf nemahzeju wahrdos tehrpt.

Es wiſu deenu rotaļajos ar ſtaifstajm mantinam, bet neiſteiktais jautajums waj wehleſchanis tomehr kā ſihks kulfainitis knibinajās pee ſeedu lapinas — pee manas maſas dwehſeles.

Beidsot, waſkarā, tanī paſchā deenā, es ſinaju, ko es biju wehlejuſēs:

„Af, kaut jel ari tā maſu, maſu druzzin no manis ari reiſ iſnahktu „leelas leetas“ — —“

Pusgadu pehz tam̄ mahzitajs f. Schaks apbraukaja māhjas un eegreesjās pee mums išti tadehl ween, ka winam pee mums pusdeena ūmēkeja, pee kuras mahte bij peesikuje daudj puhles. Behru muhsu mahjā nebija, jo es biju ta weenigā. Winsch mani nenehma nopeetni, tadehl, ka es eſot par jaunu un wiſpahr gribēja mani weeglak palaist.

Bet zīk padewiga un bailiga es ari biju, tikpat es biju nikna un pahrdrofcha.

Dūsmiga kā puļze es nostahjos mahzitajam preefchā un teizu, lai man ari ko praſa.

Mahzitajs ūmaidija un kā pa jokam panehma bibeli un uſſchkihra man, kā nu pagadijās, weenu weetu praveeſchos un deva man to lasit.

Es lasiju ūkaidri un ūkani.

Fridrichs f. Schaks tapa nopeetnis, pabrihnejās un prāſija, waj es ari jehsot, ko lasot.

Es wiſu lasito no galwas atstahſiju. Winsch pawisam nobrihnejās un ūkala man ūchahdus un tahdus ūlehdseenus prāſit.

Es nekantrejos un pehz ūkawa prāhta uſ wiſu atbildeju.

Tad winsch mani panehma uſ ūkēpi un es jutu, ka wina asaras man noriteja uſ peeres.

„Tahda behrna es wehl wiſā ūkawā muhschā neefmu redzejis,” winsch mahtei teiza.

„Ta Deewa ūwehtiba gul uſ tewis,” winsch mani glahſtija, „ſchehl, ka tu neesi wiħreetis; tad no tewis iſnahktu ūleelas leetas.”

Es nolezu winam no ūkēpjā, eesfrejhju ūlamistabā un pahdū ūkawisam ūmēkeneem.

Tur es pirmoreis ruhgti raudaju ūkawa genija rokās:

No manis newareja iſnahkt ūleelas leetas, tadehl ka es biju meitene, tikpat kā no nabaga ganu ūkēpi, tadehl, ka tas bij ūkāpīnsch.

Mahzitajs mahtei ūhdsja atlauju mani uſmeklet. Beidsot winsch mani ari atrada un nočahja man wiſu ūkawa ūkāptuvi no bīlditem un grashmatinam preefchā, lai es iſwehlotees, zīk un ūkādas gribot.

Peħz tam maħte ar lepnumu stahstija, ka nahlo schà sveht-deenà mahzitajis no kanzeles fludina schot, ka wiñċh weħl taħda veħrna wiñċha muħsċha neefot atradis, kas tif jauns tif dauds mahkot.

Deemschehl F. son Schaks to pašču waſaru nomira.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309045038

